

Výročná správa
Pol'nohospodárskeho družstva Veľký Ďur
za rok 2016.

Základné údaje:

Názov: Pol'nohospodárske družstvo
Sídlo : V e ľ k ý Ď u r
Adresa: Tekovská 539, 935 34 Veľký Ďur
IČO : 00195341
DIČ : 2020401416
DIČ-DPH: SK2020401416

PREDMET PODNIKANIA:

Pol'nohospodárska výroba, pestovanie obilnín, olejnín, strukovín, okopanín a chov ošípaných /šľachtiteľský chov plemena slovenská biela ušľachtilá/.

FORMA:

Družstvo, zapísané v Obchodnom registri OS Nitra číslo vložky Dr. 132/N.

Štatutárny orgán:

PREDSTAVENSTVO v zložení: Ing. Jozef BENČÍK , predseda
Ing. Jozef SORÁD, podpredseda
Alžbeta KOŠÚTOVÁ, člen
Eva HÚDIKOVÁ, člen
Mikuláš LADÁNYI, člen

DOZORNÁ RADA:

Ing. Michal PELEŠ, predseda
Jiří REZÁČ, člen
Matej PUTNOKI, člen

Hodnotenie hospodárskej činnosti podľa jednotlivých odvetví výroby.

Rastlinná výroba:

Prehľad ukazovateľov v rastlinnej výrobe

PLODINA:	Výmera	Úroda	Ha úroda	Ha úroda	Ha úr.	Rozdiel	Rozdiel
	Ha	tony	skut 16	2015	zámer	2016-15	oproti
			t/ha	t/ha	t/ha	t/ha	zámeru
Pšenica ozimná	827	5900	7,13	6,72	5,5	0,41	1,63
Jačmeň jarný	216	1120	5,19	5,15	4,6	0,04	0,59
Jačmeň ozimný	269	2000	7,43	6,67	5,6	0,76	1,83
Kukurica na zrno	469	5200	11,09	4,11	8,5	6,98	2,59
Sója	144	522	3,63	0,94	2	-2,52	1,63
Repka ozimná	544	2176	4,00	3,67	3,3	0,33	0,70
Slnečnica	123	317	2,58	2,45	3	0,13	-0,42

Čo sa týka rastlinnej výroby je treba v prvom rade konštatovať, že rok 2016 z hľadiska poveternostných podmienok bol jedným z najteplejších rokov, odkedy sa sleduje priebeh počasia. Okrem toho bol bohatý na zrážky, ktoré boli pomerne dobre rozložené počas celého vegetačného obdobia. Celkový úhrn zrážok nameraných v našich podmienkach dosiahol za uplynulý rok 828 mm z toho najvýdatnejšie v mesiaci február 121, v mesiaci máj 97 a najviac v mesiaci júl až 191, prevažne sa jednalo o zrážky ani nie tak početné ako výdatné. Takýto vývoj počasia mal veľmi priaznivé výsledky na optimálny vývoj a rast vegetácie, čo sa prejavilo aj v úrodách u všetkých plodín. Výnimkou bola iba slnečnica, kde sme mali jeden z najkrajších porastov avšak pre bujný rast bol porast silne poškodený víchricou a dažďom čo znemožnilo technicky úrodu pozberať, nakoľko porast váhou úborov sa miestami zvalil až na zem. Odhadovaná škoda bola cca 30 % z biologickej úrody. Pokiaľ hodnotíme hustosiate obilniny jednoznačne môžeme preukázať, že sa jednalo o rekordné úrody hlavne u pšenice ozimnej, kde sme mali na niektorých honoch a odrodách úrodu aj cez 10 ton z ha. Podobne aj u repky ozimnej boli hony a odrody s úrodou takmer 5 ton. Najvýraznejší nárast úrody bol zaznamenaný u sóje, ktorú sme pestovali v rámci tzv. greeningu /ozeleňovanie/ nariadeného EU, kde úroda dosiahla 4 tony z ha a až po čistení a prepadu II. triedy klesla na výšku 3,63 tony. Je to pozitívna skutočnosť, nakoľko pestovaním tejto plodiny sa budeme musieť zaoberať aj v budúcnosti, lebo pri takýchto úrodách sa stáva jednou z najekonomickejších plodín. Dobré výsledky sa dosiahli aj u kukurice na zrno, obidve tieto plodiny sa stali v tomto roku z hľadiska tržieb z hektára najvýhodnejšie. Rekordné úrody sa dosiahli na celom Slovensku, čo však prinieslo so sebou opätovný pád realizačných cien a rovnako aj nezáujem o odbyt hlavne hustosiatych obilnín pšenice a jačmeňa. Toto spôsobilo aj u nás čiastočné problémy s uskladnením takéhoto množstva a preto sme pristúpili ihneď po zbere časť úrody najmä jačmeňa a pšenice s nižšou potravinárskou kvalitou zrealizovať ako krmné obilie, čo sa neskôr ukázalo ako veľmi správne rozhodnutie, nakoľko ceny krmných obilnín klesli až k hranici 75-80 .-€ za tonu, kým nám sa podarilo dosiahnuť

realizačnú cenu nad 110.-€ za tonu. Prínosom však bolo aj získanie skladových priestorov, čo nám umožnilo kvalitnejšie potravinárske obilie kvalitne aj uskladniť. Aj vďaka dobre zvolených odrôd pšenice sa síce neskôr, ale predsa len na sklonku roka podarilo pomerne veľkú časť pšeníc realizovať prostredníctvom obchodných spoločností do zahraničia v priemere o 15.-€ vyššou cenou za tonu, aká bola na domácom trhu.

Čo sa týka technologických postupov v rastlinnej výrobe, môžeme za pozitívum považovať pomerne dobrú vybavenosť technikou, podarilo sa úspešne zvládnuť plečkovanie okopanín s prihnojovaním, aj keď len raz kvôli zrážkam, ktoré nedovolili vstúpiť do porastov, ktoré potom následne prerástli a znemožnili druhú aplikáciu. Pomerne dobre sa osvedčila aj nová sejačka s prihnojovaním pod päť výsevnej jednotky, čo sa zrejme aj odrazilo v dosiahnutých výsledkoch. Trochu horšia bola situácia po zbere obilnín, kde dažde pribrzdili podmietky, avšak na druhej strane vlaha pomohla vyklíčiť výdrolom, ktoré síce bolo obtiažne zapracovať pre ich vysoký bujný vzrast, ale aj tak keď aj dvomi operáciami sa dosiahli dobré výsledky v likvidácii burín. Taktiež príprava pôdy pod oziminy bola náročným procesom, nakoľko počasie komplikovalo plynulý priebeh prác. Aj napriek tomu sa všetky osevné plochy ozimín podarilo zasieť v plánovanej výmere. Porasty dobre aj zakorenili s výnimkou neskorej sejby pšeníc hlavne po slnečnici a sčasti aj kukurice na zrno. Celkove možno hodnotiť rok 2016 po stránke agronomickej za vynikajúci, aj keď po stránke ekonomickej pre pád cien znamenal výpad v tržbách, ktoré síce vďaka vyšším ha úrodám sa niekde vyrovnali, ale predsa tržby nezodpovedali adekvátne vynaloženým vstupom. Rovnako takýto vývoj nastavil aj smerovanie rastlinnej výroby do budúcnosti s tým, že bude nutné i naďalej čeliť nízkym realizačným cenám vyššou intenzitou výroby a rovnako aj rastom produktivity práce, čo si ale bude vyžadovať dodatočné vklady, či už do poľnohospodárskej techniky alebo do kvalitných osív, hnojív a agrochémie.

ŽIVOČÍŠNA VÝROBA

Prehľad vybraných ukazovateľov.

Ukazovateľ:	Mer ná Jedn.	Rok 2016	Rok 2015	Rozdiel 2016-2015	Index 2016/2015
Ošípané spolu k 31.12.	kusy	1667	2233	-566	74,6
Z toho prasnice	kusy	110	153	-43	71,9
Priemerný ročný stav	kusy	115	151	- 36	76,2
Predaj jatočných ošípaných	kusy	2617	3061	-444	85,5
Predaj jat.ošíp. na 1 prasnicu	kusy	22,8	20,3	2,5	112,3
Odstav na 1 prasnicu	kusy	24,59	25,76	-1,17	95,5
Úhyn ošíp. vo výkrme	%	6,3	7,0	-0,7	90,0
Denný prírastok výkrm	kg	0,75	0,75	0	100,0

V chove ošípaných naopak r.2016 bol jedným z najhorších rokov čo sa týka odbytu jatočných ošípaných, realizačné ceny za 1 kg živej váhy klesli až na úroveň 0,80-0,90.-€ ,čo je najnižšia hodnota v novodobej histórii chovu. Ruské embargo natoľko zhoršilo situáciu na zahraničných trhoch, že z Nemecka a Holandska sem dovážali spoločnosti už hotové jatočné polovice ba dokonca aj vysekané druhy mäsa za dumpingové ceny, čo využili domáci spracovatelia a obchodníci a úplne zablokovali odbyť slovenského domáceho mäsa. S touto situáciou sme zápasili takmer celý rok, št'astím bolo, že nedošlo u nás k prerastaniu jatočných kusov, pretože aj keď za nízke ceny, ale aj tak sa nám podarilo vyviezť prebytky nadzmluvného množstva do Poľska. Z tejto krízovej situácie sme sa snažili nájsť východisko jedine urýchlenu selekciou prasníc a znížením ich stavov, čo je jasne vidieť aj v uvedenej tabuľke. Adekvátne k tomu došlo aj k poklesu predaných jatočných ošípaných, ale čo je pozitívom, že sa nám vylepšením základného stáda dosiahlo na jednu prasnicu dosiahnuť predaj až 22,8 ks jatočných ošípaných.

Čo sa týka úžitkových parametrov v dôsledku dlhotrvajúcich vysokých teplôt došlo k poklesu odstavu na 1 prasnicu a to nie v dôsledku úhynu ciciakov, ale k zlému zabrezávaniu prasníc, čo oddialovalo termíny ich oprasenia. Zlepšil sa aj parameter úhynu vo výkrme, ktorý poklesol o 10 %, čo je zlepšujúci trend v ekonomike výkrmu. Denný prírastok vo výkrme bol stabilný ,aj keď žravosť v dôsledku vysokých a dlhotrvajúcich teplôt v letnom období výrazne poklesla.

Za priaznivé považujeme na tomto úseku to, že v priebehu posledných dvoch mesiacov roka vzrástol dopyt po ošípaných, taktiež vzrástli aj nákupné ceny až na úroveň 1,30 .-€ čo síce už nevyrovná výpadok z predchádzajúceho obdobia, ale dáva predpoklad, že sa situácia skonsoliduje. Dobrou správou bolo aj to, že ministerstvo pristúpilo k podpore chovu prasníc a rovnako aj z prostriedkov európskej únie bola uvoľnená určitá čiastka na podporu a udržanie stavov prasníc na Slovensku, aj keď len v chovoch s kontrolou úžitkovosti, čo v našom prípade bude znamenať podporu na 45 ks prasníc v šľachtiteľskom chove cca 20 tis. €, ktoré na základe výzvy môžeme obdržať v 1. polroku 2017. Čo sa týka ekonomiky chovu ošípaných tá bude hodnotená v kapitole finančného hospodárenia družstva.

Ekonomika hospodárenia:

V nižšie uvedenej tabuľke uvádzame prehľad niektorých základných ekonomických ukazovateľov za rok 2016 v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2015

Ukazovateľ	Mer.	Rok	Rok	Rozdiel	Index
	jedn.	2015	2016	2016-2015	2016/2015
Aktíva celkom	€	5864729	5932534	67805	101,2
z toho Budovy a stavby	€	1089835	1046119	-43716	96,0
Stroje a hnutel'. HIM	€	745241	613215	-132026	82,3
Nakúpený materiál	€	49804	47616	-2188	95,6
Nedokončená výroba	€	520669	520005	-664	99,9
Výrobky	€	328402	527640	199238	160,7
Zvieratá	€	247233	218079	-29154	88,2
Finančný majetok	€	2309648	2343767	34119	101,5
Spotreba nak.osív	€	146852	129237	-17615	88,0
Spotreba hnojív	€	398457	472240	73783	118,5
Spotreba krmív	€	382131	265614	-116517	69,5
Spotreba PHM	€	196657	220116	23459	111,9
Spotreba chemikálií	€	491851	477679	-14172	97,1
Spotreba náhr.súč.	€	40159	62856	22697	156,5
Spotreba nákup.mat	€	1706422	1673056	-33366	98,0
Spotreba energie	€	67298	102387	35089	152,1
Opravy a údržby cudzie	€	24268	39407	15139	162,4
Plemenárske služby	€	8820	7259	-1561	82,3
Veterinárne úkony	€	6435	5857	-578	91,0
Služby cudzie spolu	€	344633	358476	13843	104,0
Mzdové náklady	€	628719	652432	23713	103,8
z toho mzdy rezerva dovol		0	25214	25214	0,0
Odvody z miezd	€	209947	216912	6965	103,3
Odvody z miezd rezerva0		0	8981	8981	0,0
Odpisy	€	384635	368068	-16567	95,7
Ostatné prevádzkové nákl.	€	63937	63587	-350	99
Ostatné finančné nákl.	€	5471	2126	-3345	38,9
Náklady spolu	€	3569806	3649538	79732	102,2
Tržby z RV	€	2461406	2476425	15019	100,6
Tržby za zvieratá	€	431339	355286	-76053	82,4
Tržby za služby	€	20665	23947	3282	115,9
Zmena stavu výrobkov	€	-164231	199237	363468	-121,3
Ostatné prevádzkové výn.	€	558804	538495	-20309	96,4
Prijaté úroky	€	4664	2646	-2018	56,7
Výnosy celkom	€	3553063	3683859	130796	103,7
Hosp.výsledok po zdanení	€	-16743	34321	51064	-205,0
Miera rentability k nák.	%	-0,47	0,94	1,41	-200,5

Z prehľadu ukazovateľov je vidieť hodnotové vyjadrenie priebehu hospodárenia, tak ako to uvádza komentár podľa jednotlivých úsekov. Čo sa týka aktív je vidieť ich celkový nárast, ktorý je predovšetkým z dôvodu nárastu stavu výrobkov, čo bolo aj hodnotené v rastlinnej výrobe, kde z dôvodu neskoršieho odbytu výrobkov tieto z titulu vyššej úrody v podstate zostali doma na sklade a ich odbyt aj keď bol zakontrahovaný sa presúva na budúci rok 2017. Pokles u budov a stavieb jednoznačne vyplýva z ich odpisov, teda časovej amortizácie, nakoľko výstavba budov ani žiadna rekonštrukcia hlavne z dôvodov stagnácie živočíšnej produkcie celkove na Slovensku má aj v našom družstve stabilný charakter. Rovnako aj u strojov došlo k poklesu hodnoty z dôvodov inovácie techniky v dôsledku čoho boli z majetku odpísané stroje, ktoré už nemali zostatkovú hodnotu a družstvo ich už dávnejšie nevyužíva. Aj keď došlo k obnove strojového parku, jednalo sa len o jednoduchú reprodukciu, čiže ani úroveň odpisov nebola premietnutá do nákupu novej technológie. Celkove sa preinvestovalo 209 tis.€ a to nákup strojov v objeme 181 tis. € a zbytok boli plemenné kance a nákup pozemkov.

Stav nedokončenej výroby je takmer na úrovni vlaňajšieho roku, čo zodpovedá aj osevným štruktúram v rastlinnej výrobe predovšetkým štruktúre ozimín. U zvierat došlo k poklesu, vyplývajúceho zo zníženého stavu prasníc a následne sa to prejavilo aj v stave mladých úžitkových zvierat v dôsledku stagnácie odbytu jatočných ošípaných.

Za pozitívum považujeme navýšenie finančného majetku družstva, čo zabezpečuje stabilitu aj pre budúce investície a nevyhnutnú intenzifikáciu najmä rastlinnej produkcie.

V oblasti čerpania nákladov možno konštatovať, že čerpanie je v súlade s nastoleným trendom, ako aj súčasným stavom v hospodárení družstva. Úspora osív bola dosiahnutá zvýšeným použitím farmárskych osív najmä u ozimnej pšenice a sčasti aj u ozimného jačmeňa. U hnojív sme dosiahli mierne prekročenie a to v dôsledku aplikácie hnojív aj pod výsevnú päť priamo sejačkou nato uspokojenou a jednak aj vyššou intenzitou výživy, pretože ako to bolo spomenuté v rastlinnej výrobe musíme takýmto spôsobom eliminovať pád realizačných cien rastlinných komodít v celej škále plodín. Výrazná úspora sa dosiahla u nakúpených krmív, čo adekvátne zodpovedá aj stavom zvierat v chove ošípaných, ktoré mierne poklesli. Prekročenie spotreby pohonných hmôt je iba v dôsledku vyššej úrody plodín a ich presunom čo je v podstate priaznivé prekročenie, lebo sa nejedná o plytvanie palivami. Treba však poznamenať, že oproti predchádzajúcim obdobiam, keď sme v rastlinnej výrobe používali tradičné technológie je to dlhodobé zníženie spotreby nafty aj preto, že sme pristúpili už tretí rok k bezorebnej technológii na úseku pestovania plodín. Úspora na úseku spotreby agrochemikálií vyplýva z nepriaznivej jesene, keď vplyvom častých dažďov a potom skorým príchodom mrazov, nebolo možné uskutočniť ošetrovanie ozimín proti burinám. Táto zložka sa prejaví zvýšenou spotrebou na jar budúceho roku. Vyššie čerpanie náhradných dielov vyplýva jednak z vekovej štruktúry strojového parku, ako aj drahších komponentov do nových strojov, ktorých využitie je pomerne vysoké, nakoľko sa jedná o stroje univerzálne. S touto položkou bude potrebné pre budúcnosť počítať s ešte vyšším rastom, pretože sa jedná o drahé súčiastky a na 90 % z dovozu zo zahraničia. Celkove ak hodnotíme spotrebu nakúpeného materiálu došlo oproti roku 2015 k úspore v objeme 2%, čo síce nie je až tak veľa, ale vzhľadom k intenzite výroby to reálne zodpovedá skutočnosti.

Na úseku služieb došlo k stabilizácii objemov, mierna úspora sa zaznamenala u plemenárskych služieb a veterinárnych úkonoch, dôvody tu už boli spomínané. Prekročili sa len náklady na spotrebu energie, čo je adekvátne úrode hlavne u kukurice na zrno, kde bola potreba vyššieho objemu sušenia a tým aj automaticky vyššej spotreby zemného plynu. Tento ukazovateľ je priamo závislý od úrody jesenných plodín a rovnako aj od priebehu počasia, od ktorého závisí dosiahnutá vlhkosť zrna a nadväzne aj spotreba

plynu na sušenie. Náklady na opravu a údržbu boli prekročené z dôvodu vážnych porúch na pásovom traktore Challenger a kolesového traktora John Deer, ktorým už vypršala záručná doba a servisné služby musí vykonávať iba špecializovaný servis.

Na úseku tržieb, tak ako už bolo spomínané v hodnotení rastlinnej výroby aj napriek poklesom realizačných cien došlo k nárastu tržieb z rastlinnej výroby o 15019 €, a to vplyvom predaja vlnajších zásob výrobkov na sklade. Zrejme to už bude za súčasných podmienok bežný jav, nakoľko aj tohto roku sa zásoby výrobkov na sklade mimoriadne zvýšili a ich odbyt tiež bude prechádzať do roku nastávajúceho. U tržieb za zvieratá došlo k výraznému poklesu až o 18 % oproti vlnajšku, čo bolo spôsobené zníženými stavmi. Treba poznamenať, že tento ukazovateľ bol v podstate žiaduci, nakoľko pri takých nízkych odbytových cenách jatočných ošípaných, by v danom prípade zvýšený predaj znamenal zvýšenie straty v chove ošípaných.

Čo sa týka ostatných výnosov mierne klesli dotácie na čo nemáme vplyv a tie sú závislé od poľnohospodárskej platobnej agentúry a čo sa týka poklesu úrokov, tu je situácia na rozdiel od minulosti mimoriadne zlá, nakoľko bankový sektor výrazne znížil úroky na termínovaných vkladoch a na bežnom účte sú úroky od augusta minulého roku už len nulové, nakoľko záujem o bankové produkty výrazne poklesol.

Na úseku hmotnej zainteresovanosti môžeme rok 2016, tak ako aj roky predchádzajúce konštatovať, že družstvo mierne prekročilo celkový objem mzdových nákladov o 2,5 %, avšak zároveň treba zdôrazniť, že pri poklese počtu pracovníkov na úroveň 40 osôb sa priemerná mesačná hrubá mzda dostala na úroveň 1343,- €, čo je nárast oproti roku 2015 indexom 110,3. Tu však zohrala svoju úlohu aj historicky najvyššia dosiahnutá úroda v rastlinnej výrobe, čo spôsobilo aj vyššie nároky na jej prevoz, uskladnenia a ošetrovanie čo je mzdovo najnáročnejšia položka. Popri každoročnej valorizácii, ktorú družstvo uplatňuje to tento rok spôsobilo takýto efekt. Okrem toho družstvo vytvorilo aj rezervu na nevyčerpané dovolenky 25514,18 € a odvody vo výške 8980,99 €.

Celkove môžeme finančné hospodárenie družstva hodnotiť za mimoriadne priaznivé, nakoľko celkový objem výnosov za družstvo dosiahol čiastku 3 683 859,43 € a po odpočte celkových nákladov vo výške 3 649 538,53 tis. € bol hospodársky výsledok družstva po zdanení kladný v objeme 34 320,90 €, teda družstvo dosiahlo za rok 2016 zisk. Tento zisk bude použitý ako prídelenie do fondu rozvoja. Ak hodnotíme, prudký pád realizačných cien a krízu v odbyte všetkých produktov je to výsledok veľmi dobrý, pri ktorom miera rentability dosiahla 0,94 %. Na záver treba konštatovať, že družstvo všetky finančné potreby krylo z vlastných zdrojov, bez potreby úverov a pri súčasnom trende a stavu finančného majetku je predpoklad, že úspešne zvládne hospodárenie aj v nastávajúcom roku.

V budúcom roku 2017 poľnohospodárske družstvo predpokladá hospodárenie na výmere 2606 ha ornej pôdy. Štruktúra pestovaných plodín by mala byť nasledovná: Obilniny hustosiate na výmere 1344 ha, kukurica na zrnno na výmere 479 ha, olejniný na výmere 605 ha a sója na výmere 165 ha.

Taktiež bude pokračovať v chove ošípaných na farme Horný Pial s predpokladaným počtom 120 kusov prasníc z toho 45 kusov v šľachtiteľskom chove s kontrolou úžitkovosti. Naďalej sa počíta s uzavretým obratom stáda.

Čo sa týka ochrany životného prostredia družstvo v rámci programu ozelenovania tzv. greeningu 5 % z plochy ornej pôdy osieva sójou fazuľovou ako ekologického prvku.

Rovnako v záujme ochrany životného prostredia v úsekoch tzv. nárazníkových zón čiže pásiem pozdĺž vodných tokov a nádrží úplne vylúči používanie chemických látok a priemyselných a organických hnojív.

Záverom výročnej správy konštatujeme, že v období od skončenia účtovného obdobia do vydania tejto výročnej správy sa nevyskytli žiadne skutočnosti a udalosti, ktoré by výrazne ovplyvnili činnosť družstva pre nastávajúce obdobie.

Vo Veľkom Ďure, 24.februára 2017

**Ing. Jozef Benčík
Predseda predstavenstva**